

змагань з дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

Участь школярів у заняттях та військово-патріотичних спортивних змаганнях надає особистісного значення набутим знанням і навичкам, сприяє фізичному загартуванню, підвищенню рівня фізичної підготовки, розвитку витривалості, сили, координації рухів, гостроти реакції; самоствердженню вихованців, вихованню в них лідерських якостей, кращих особистісних рис (відповідальність, чесність, працелюбність, самостійність тощо), високих моральних якостей, самодисципліни, ціннісного ставлення до себе та інших, вміння працювати в колективі, вміння визначати мету та досягати її, аналізувати власні дії та дії інших, формуванню стійкої мотивації до здорового способу життя [3, с.37].

Висновки. Патріотичне виховання – це суспільна категорія, яка формує ставлення людини до себе, до свого народу й Батьківщини. Це ставлення виявляється у відповідних почуттях, переконаннях, ідеях. Результатом патріотичного виховання школярів в позаурочній діяльності є сформованість в учнів почуття патріотизму, яке означає прояв особистістю любові до свого народу, поваги до українських традицій, відчуття своєї належності до України, усвідомлення спільності власної долі з долею Батьківщини, здатність захищати Україну.

Список використаних джерел:

1. Городнюк Г. В. Військово-патріотичне виховання як засіб формування свідомого громадянина / Г.В. Городнюк // Досвід діяльності закладів позашкільної освіти з патріотичного виховання: методичний посібник / [автор-укладач В. С. Кудін]. – Черкаси: КНЗ «ЧОПОПП ЧОР», 2016 – С. 15–16.
2. Тлумачний словник // Українська мова: Енциклопедія. Редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), М. П. Зяблюк та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
3. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/news/archive-news/88/>

СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Георгієва К. Т., Георгієв А. Т., Калініченко К. С.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Постановка проблеми. Розвиток сучасної України й інтеграції у європейський простір значною мірою впливають на формування освітньої політики. Особливо це питання стосується забезпечення права

дітей з особливими освітніми потребами на навчання. Актуальність інклюзивної освіти полягає в тому, що в Україні проживає 7,6 млн дитячого населення, з яких, за офіційними даними, 37,7 тис. навчаються в спеціальних закладах загальної середньої освіти, 15,8 тис. – у санаторних школах і лише 11,8 тис. охоплені інклюзивним навчанням у звичайних школах [4, с. 11]. За даними Департаменту освіти Полтавської обласної державної адміністрації із 234 тисяч дітей, які проживають в області, – 36 тисяч – діти з особливими освітніми потребами, з них 4,6 тисячі – діти з інвалідністю; кількість закладів дошкільної освіти, де є інклюзивна форма навчання, збільшилась у чотири рази; кількість дітей, що здобувають дошкільну освіту, теж збільшилась» [3]. Отже, запровадження інклюзивного освітнього середовища є надзвичайно важливим і актуальним питанням для нашої держави.

Мета дослідження полягає в з'ясуванні особливостей створення інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти та виокремленні шляхів його організації.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні інклюзивна освіта є не лише фундаментом розбудови системи освіти, але й філософією залучення людини у соціум, розширення меж її життєдіяльності. Енциклопедична література поняття «інклюзія» (англ. *inclusion* – *включення*) потрактує як «процес активного включення в суспільні стосунки всіх громадян, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних, культурних, мовних, національних та інших особливостей» [1, с. 56].

У Законі України «Про освіту» (2017 р.) інклюзивним освітнім середовищем є «сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахованням їхніх потреб та можливостей» [6].

Завдяки впровадженню інклюзивного навчання, діти з особливими освітніми потребами мають змогу відвідувати освітні заклади. Це право гарантовано їм Конституцією України, адже кожна дитина має право на освіту. В сучасних умовах інклюзія надає доступ до освіти дітям, які мають інтелектуальні порушення, порушення зору, мовлення та слуху, порушення функцій опорно-рухового апарату, розлади спектру аутизму тощо [2].

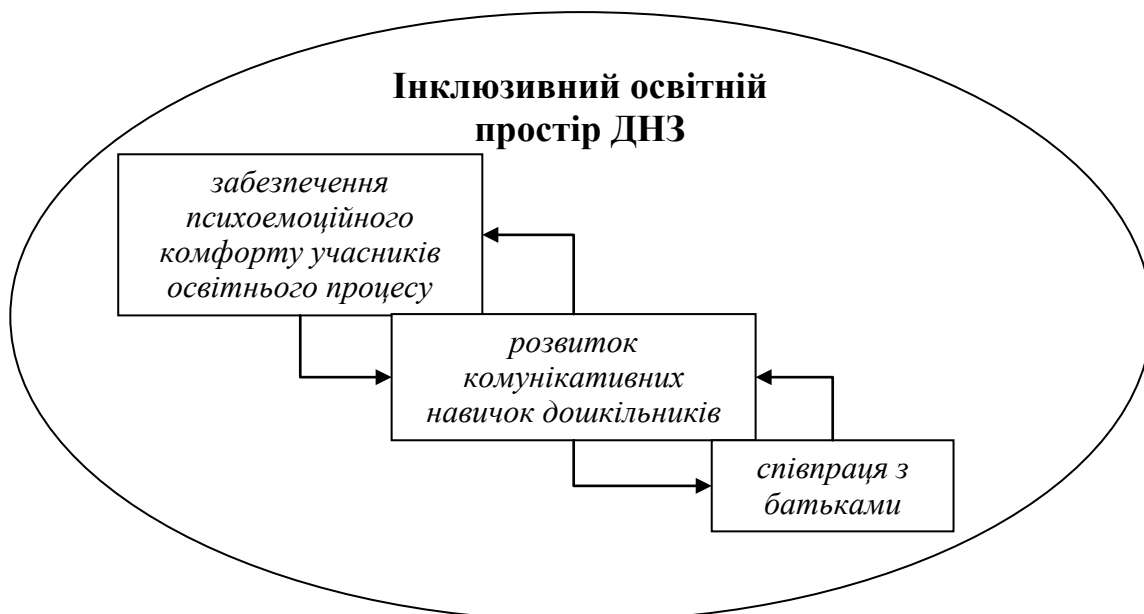
Згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Положення «Порядок комплектування інклюзивних груп у ДНЗ» (2015 р.) батьки чи опікуни дитини мають право обрати найближчий до місця проживання дошкільний заклад. Рішення про необхідність інклюзивного навчання в ДНЗ приймається батьками на основі висновку психолого-медико-педагогічної комісії. Консультація комісії має рекомендаційний характер і спрямована на ґрунтовне вивчення

особливостей психічного розвитку дитини, її навичок, потреб, можливостей, соціального досвіду. На підставі заяви, відповідних документів та попереднього погодження з керівником закладу створюється інклюзивна група, незалежно від підпорядкування та форми власності ДНЗ. Наповнення таких груп може бути не більше 15 дітей, один-три з котрих – із особливими освітніми потребами (ООП), в тому числі з інвалідністю [5].

Створення інклюзивних груп забезпечує не просто реалізацію права дошкільників на освіту, а є інноваційним підходом до навчання і виховання. У свою чергу, це вимагає створення інклюзивного середовища – ефективного облаштування простору, організації психолого-педагогічного супроводу дітей та батьків, забезпечення рівних умов залучення всіх дошкільників у корекційно-розвивальний та навчально-виховний процес [2].

Інклюзивний педагогічний процес в дошкільному навчальному закладі організують та реалізують вихователь, помічник вихователя, а також за потреби з окремими дітьми працюють асистент вихователя та профільні спеціалісти (психолог, логопед, дефектолог, медичний працівники). Злагоженість роботи, професіоналізм цих фахівців є запорукою ефективності дошкільної освіти.

Аналіз науково-педагогічної літератури дозволив нам виокремити базові напрями діяльності колективу ДНЗ, що уможливають створення інклюзивного освітнього середовища: *забезпечення психоемоційного комфорту учасників освітнього процесу; розвиток комунікативних навичок дошкільників; співпраця з батьками* (рис. 1).

Рис. 1. Напрями діяльності колективу ДНЗ щодо створення інклюзивного освітнього середовища

Розглянемо означені напрями більш детально.

Забезпечення психоемоційного комфорту учасників освітнього процесу реалізується шляхом організації психологічних, корекційних та розвивальних фізкультурно-оздоровчих занять, елементами яких є рухливі ігри, змагання, прогулянки та екскурсії.

Особливої уваги потребує процес *розвитку комунікативних навичок дошкільників*. Діяльність педагогів має бути спрямована на формування позитивного ставлення здорових вихованців до дітей з особливими освітніми потребами. Формуванню та розвитку у дітей навичок співпраці, співпраці, взаємодопомоги, вміння спільно вирішити проблем сприятиме, на нашу думку, використання таких засобів фізичної культури, як ритмічні вправи, пластичні хвилеподібні рухи, вправи з предметами, сюжетні ігри, елементів командних видів спорту (баскетбол, футбол, волейбол тощо).

Також важливою є *співпраця педагогів з батьками*. Проведення інформаційної та просвітницької роботи з батьками дозволить батькам краще пізнати і зрозуміти дитину, забезпечити їх комфортні умови перебування в освітньому закладі, отримати підтримку та кваліфікаційний супровід щодо подальшого розвитку та навчання дитини.

Висновки. Таким чином, створення інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти передбачає створення системи умов для особистісного розвитку учасників навчально-виховного процесу. Такими умовами, на наш погляд, є безпечний (у тому числі психологічно) простір в інклюзивній групі, створення рівних умов перебування для всіх дітей та розвитку комунікативних навичок дошкільників, організація психолого-педагогічного супроводу вихованців і їхніх родин на засадах співпраці.

Список використаних джерел:

1. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В. І. Бондаря, В. М. Синьова; [упоряд. В. М. Тімашова]. – Київ : «МП Леся», 2011. – 528 с.
2. Інклюзивна група в ДНЗ. Рекомендації облаштування простору [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://inkluzia.com.ua/inkluzivna-grupa-v-dnz.-rekomendatsiyi-oblashtuvannya-prostoru/>
3. Інклюзія – це не тільки освіта для дітей, яким необхідна додаткова увага. Це їх соціалізація й можливість іншого життя та сприйняття світу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [//www.adm-pl.gov.ua/news/inklyuziya-ce-ne-tilki-osvita-dlya-ditey-yakim-neobhidna-dodatkova-uvaga-ce-yih-socializaciya-y](http://www.adm-pl.gov.ua/news/inklyuziya-ce-ne-tilki-osvita-dlya-ditey-yakim-neobhidna-dodatkova-uvaga-ce-yih-socializaciya-y)
4. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник / Марина Порошенко. – Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 300 с.
5. Про затвердження Порядку комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах: Наказ МОНУ, МОЗУ № 104/52 від 06.02.2015. [Електронний ресурс]. – Веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0224-15#n14>

6. Про освіту: Закон України [Електронний ресурс]// Відомості Верховної Ради (ВВР) України, 2017, № 38-39, ст. 380. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Гогоць В. Д., Хандій А. Ю.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Постановка проблеми. Фізична культура є одним із важливих засобів різнобічного та гармонійного розвитку студентської молоді. В умовах сучасного життя, при дефіциті рухової активності, процес підвищення працездатності та навчально-трудової активності студентів набуває великого значення.

За даними соціологічних і медичних досліджень велика кількість студентів мають відхилення в стані здоров'я (зайва вага, недостатній або непропорційний розвиток м'язів, сутулість тощо), низький рівень фізичної підготовленості та розвитку рухових здібностей.

Вивчення динаміки фізичного розвитку, фізичної підготовленості і стану здоров'я студентів за весь період навчання у ЗВО показує, що темпи приросту показників фізичної підготовленості після другого року навчання уповільнюються, а після четвертого – помітно знижуються. У старшокурсників, які не систематичного відвідують заняття з фізичного виховання, простежується зниження фізичної працездатності та стану здоров'я.

Мета дослідження – визначити шляхи підвищення якості викладання фізичного виховання у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Дослідження низки учених [1; 2], проведене тестування й анкетування студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти свідчать про те, що 85% студентської молоді має несвідоме ставлення до уроків фізичної культури в ЗВО; часто (74%) нехтують виконанням фізичних вправ, для збереження й підвищення здоров'я; не використовують повноцінно арсенал технологій здоров'язбереження (68%); не володіють знаннями щодо підвищення рухової активності (53%); нігелюють виконання фізичних вправ після отримання заліку та завершення навчання в університеті (51%). Така статистика нашоує на висновок про те, що більшість студентів ЗВО на заняттях з фізичного виховання основну увагу концентрують на здачі контрольних нормативів, залікових вправ або державних тестів з оцінки фізичної підготовленості, розраховуючи на успішну здачу заліку в період сесії. Частина більш фізично підготовлених студентів на високому (11%) й достатньому рівнях (54%)